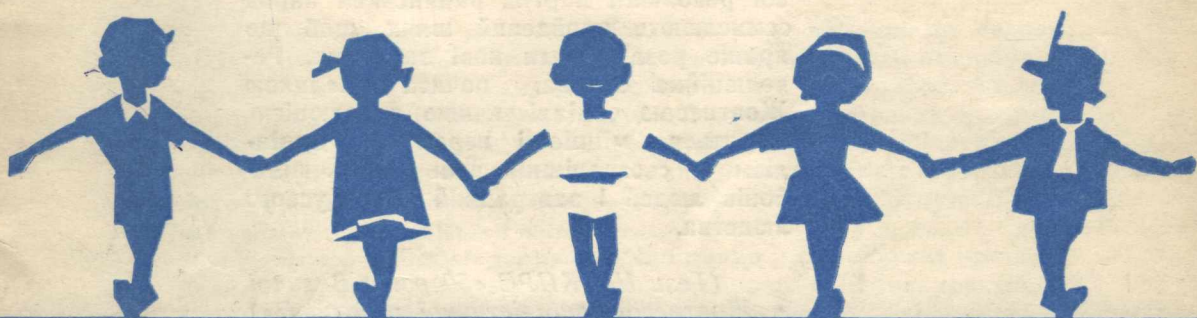

12
грудень
1967

**ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ**

Охорона здоров'я дітей—важлива державна справа

Радянська система охорони здоров'я створювалася в буремні роки громадянської війни, переживаючи невимовні труднощі воєнного часу. Охорона здоров'я дітей на Україні розвивалася в тісному зв'язку з усією справою здоров'я трудящих.

У лютому 1918 р. при губернських виконавчих комітетах Рад робітничо-селянських депутатів були організовані медико-санітарні відділи, яким підлягали всі місцеві медичні заклади, а в січні 1919 р. постановою РНК України був створений Народний Комісаріат охорони здоров'я.

Декретом РНК України від 14 червня 1919 р. встановлювалися Центральна та місцеві Ради захисту материнства й дитинства. Центральна Рада функціонувала при Народному Комісаріаті соціального забезпечення.

Проте захоплення денікінцями восени 1919 р. всієї території України не дало змоги продовжувати роботу і втілити в життя накреслені заходи. Одразу ж після визволення та відновлення Радянської влади на Україні уряд знову виявив серйозну турботу про матір і дитину. В лютому 1920 р. при місцевих виконкомах були створені спеціальні секції охорони материнства й дитинства, завданнями яких було: розвиток мережі спеціальних закладів, постачання матерів предметами вжитку й догляду, популяризація відомостей з гігієни вагітності, у післяпологовий період і догляду за немовлятами тощо. У квітні цього ж року РНК УРСР видала декрет про посилене харчування дітей і годуючих матерів. Також було детально розроблене положення про дитяче громадське харчування, яке здійснювалося безкоштовно.

3 квітня 1920 р. справа охорони материнства й дитинства була передана у відання Народного Комісаріату охорони здоров'я. Швидко стала розгортатися мережа дитячих закладів — консультацій, ясел, молочних кухонь, краще забезпечувався медичний нагляд та гігієнічне виховання.

Уряд України створив дитячі будинки, організація й діяльність яких здійснювалися під загальним керівництвом педагогів та лікарів.

29 червня 1920 р. РНК УРСР прийняла постанову про створення Ради захисту дітей при РНК, яка мала об'єднувати й узгоджувати діяльність комісаріатів у справі санітарної охорони й громадського харчування дітей трудящих, особливо міської бідноти. Серед заходів місцевих Рад захисту дітей були такі: відкриття дитячих притулків, молочних кухонь, дитячих амбулаторій, акушерських пунктів, пологових будинків, дитячих їдалень, організація «тижнів допомоги дітям» тощо.

У грудні 1920 р. в Харкові відбувся I Всеукраїнський з'їзд охорони материнства й дитинства, який обговорив питання участі громадськості у цій благодійній справі і визначив нові завдання подальшого розгортання роботи по охороні здоров'я матері та дитини.

Народний Комісаріат охорони здоров'я УРСР розгорнув у республіці мережу дитячих закладів, особливої ваги надаючи питанню боротьби з безпритульністю. На 1 січня 1921 р. на Україні функціонувало: 58 консультацій, 25 «крапель молока», 13 молочних пунктів, 30 постійно діючих ясел, 12 будинків матері та дитини, 6 будинків немовлят, 100 будинків дитини, 7 розподільників.

Вся величезна робота в галузі охорони здоров'я матері й дитини здійснювалась у повній відповідності з профілактичним напрямом радянської медицини, у виключно складній обстановці громадянської вій-

ни, при гострій нестачі матеріальних коштів, слабкій матеріальній базі, без підготовлених кадрів, при відсутності досвіду. Медичні працівники самовіддано боролись за здоров'я й життя матері та дитини, справа охорони їхнього здоров'я стала державною, всенародною.

По закінченні іноземної воєнної інтервенції та громадянської війни в період переходу до мирної праці по відбудові народного господарства поставили нові вимоги у справі охорони здоров'я дітей. Треба було всіх безпритульних дітей влаштувати у спеціально відкриті для них заклади.

В наступні роки, коли життя ставало кращим і приток безпритульних дітей дошкільного й молодшого шкільного віку зменшився, кількість дитячих будинків поступово зменшується, а натомість відкривається все більше консультацій, ясел, молочних кухонь, сезонних дитячих закладів.

Всеукраїнська нарада по охороні материнства й дитинства, яка відбулася в листопаді 1923 р. в Харкові, піднесла роль лікаря дитячих закладів у всебічному вивченні дитячого середовища, визначила заходи по охороні здоров'я матері й дитини на селі.

1923 р. на Україні була вперше проведена літня оздоровча кампанія, яка охопила 6 000 дітей, а згодом вона набирає систематичного планового характеру, охоплюючи все більший контингент дітей.

Головними типами оздоровчих літніх дитячих закладів були визнані літні дитячі майданчики різного призначення: лікувально-оздоровчі сонячні майданчики для хворих на туберкульоз, майданчики оздоровчовиховного характеру у міських садах і парках; організовувалися також літні шкільні колонії, санаторні колонії, школи-санаторії, табори-комуни для піонерів.

19 вересня 1924 р. ВУЦВК і РНК УРСР прийняли постанову «Про державну організацію охорони здоров'я дітей та про права й обов'язки лікаря по охороні здоров'я дітей».

IV Всеукраїнський з'їзд охорони здоров'я, який відбувся в листопаді — грудні 1925 р., підбив підсумки великої оздоровчої роботи за весь відбудовний період і розкрив перспективи на майбутнє. З'їзд констатував, що хоч охорона материнства й дитинства набула значного розвитку, та все ж у цілому становище не зовсім задовільне, і визнав за необхідне поглибити роботу в закладах Охматдиту у місті та селі, збільшити кількість фабрично-заводських ясел, зміцнити існуючу мережу консультацій.

Вже на початку 1923 р. помітно зменшилася загальна та дитяча смертність. За даними санітарно-демографічного обстеження сільського населення у 1924 р. середньо-український коефіцієнт смертності немовлят знизився до 16,3%, проти 30% у попередні роки.

Охорона материнства й дитинства в період реконструкції народного господарства і перемоги соціалізму характерна дальшим зростанням мережі дитячих закладів і покращанням їхньої роботи. Консультації з профілактичним прийомом дітей до 1 року поступово перетворювалися в диспансери для обслуговування здорових і хворих дітей до 7-річного віку.

Суспільне дошкільне виховання дітей віком від 3 до 7 років здійснювали Наркомос та відділи народної освіти. Однак на Народний Комісаріат охорони здоров'я УРСР покладалась відповідальність за медичний нагляд і здоров'я дітей у дошкільних закладах.

Лікарі великої ваги надавали вибору придатної місцевості для садиб дитячих садків, підтриманню санітарного стану й санітарно-гігієнічного режиму в них, організації правильного харчування дітей, оздоровчих майданчиків, а також освітньо-виховним заходам серед дітей дошкільного віку та батьків.

Значний вплив на розвиток ясел справили постанови партії та уряду, в яких за необхідну умову успішного розвитку колгоспного будівни-

цтва вважалось покращання соціально-побутового обслуговування колгоспного населення, особливо жінок, вказувалось на потребу розгорнути мережу дитячих закладів як за рахунок місцевого бюджету, так і фондів державних, кооперативних і громадських організацій та коштів батьків.

Широкого розвитку набули дошкільні заклади в 1936—1938 рр. У цей час на Україні було збудовано за типовими проектами понад 1 000 дитячих ясел.

Величезне значення для охорони здоров'я матері та дитини мала Нова Конституція УРСР, прийнята XIV надзвичайним з'їздом Рад УРСР 30 січня 1937 р. Стаття 121 надавала жінці рівні права з чоловіком у всіх галузях нашого життя і забезпечувала їй право на працю, оплату праці, відпочинок, соціальне страхування й освіту, відпустку на пологи й післяпологовий період зі збереженням зарплати.

Охорона материнства й дитинства на Україні за роки Радянської влади виросла в міцну державну систему. Нині на Україні працює 13 100 педіатрів, 7 198 постійно діючих ясел, 4 003 дитячих і жіночих консультацій, 2 555 молочних кухонь.

Збільшення кількості лікувально-профілактичних закладів, максимальне наближення загальнодоступної медичної допомоги матерям і дітям до місця їх мешкання, подальший розвиток масових оздоровчих міроприємств для дітей, особливо влітку, та організація сезонних ясел і дитячих майданчиків — все це значною мірою сприяло збереженню здоров'я матері та дитини.

У великому арсеналі заходів, спрямованих на боротьбу за здорове, фізично розвинене покоління, чималий внесок українських науково-дослідних інститутів охорони материнства й дитинства. Такі дослідники, як Г. Ф. Писемський, Є. Л. Скловський, А. З. Лазарев, М. Ф. Руднев, О. М. Хохол та інші, внесли значний вклад у вивчення питань фізіології дитини, проблеми дитячих інфекцій, годування немовлят і дітей раннього віку.

Народжена Великим Жовтнем охорона материнства й дитинства на Україні пройшла складний і тернистий шлях. Перемоги й успіхи її — це перш за все перемоги й успіхи Комуністичної партії, передового радянського державного та суспільного ладу.

Багато снігових споруд у Львівському дитячому садку № 32

